

Oponentský posudok na doktorandskú dizertačnú prácu Mgr. Erika Markoviča: Umenie ako pohyb proti nihilizmu

Doktorandská dizertačná práca Mgr. Erika Markoviča predstavuje isté (zrejme predbežné) zavŕšenie viacročného autorovho výskumného projektu, ktorého jednotlivé časti doktorand publikoval a prezentoval na filozofických konferenciách. O tom, že autor je hlboko ponorený do náročnej a v našom domácom prostredí dosiaľ málo a nie tak komplexne reflektovanej témy práce, že ju má dobre premyslenú, svedčia nielen jeho metodické postupy, ale aj analýzy, ktoré v práci podáva a závery, ku ktorým prichádza, dodám, že častejšie po oblúkovitých ako priamkových trajektóriách (čo má menovite v tejto práci tematizujúcej okrem iného heuristické pôsobenie „oblúkovitosti metafor“ svoje opodstatnenie).

Ak som použila termín „predbežné zavŕšenie“, vyjadrila som tým názor, že obsiahlosť a náročnosť témy si vyžadujú jej ďalšie rozpracúvania, a zároveň želanie, že autor sa danej téme bude i naďalej venovať, záručujúc dobrú odbornú pripravenosť, ktorú už preukázal aj v posudzovanej práci. Aby som neopomenula zvýrazniť moment, na ktorý sa zvyčajne upozorňuje hneď v úvodných častiach posudkov, spomeniem, že ide o tému viacnásobne ukotvenú v dejinách filozofie, ktorá je však aj témou veľmi aktuálnou, oslovujúcou súčasného človeka v jeho hľadaní (dobe adekvátnych) anti-nihilistických inšpirácií.

Otázkam umenia či prepojenia jednotlivých druhov umenia s filozofiou sa v súčasnej (viac zahraničnej ako slovenskej) filozofii venuje nemalá pozornosť, autori však často pri reflektovaní uvedených vzťahov ostávajú vo všeobecnejšej rovine, Erik Markovič sa rozhodol pre detailnú analýzu konkrétnej podoby filozofického a literárneho nihilizmu, vzťah filozofie a literatúry teda projektoval pomocou konkrétneho pojmu – pojmu nihilizmu, a to v kontexte diela konkrétneho autora. A ako už napovedá názov práce, ťažiskovým autorom sa stal Friedrich Nietzsche, jeho chápanie dekadencie, nihilizmu a umenia ako pohybu proti nihilizmu, pričom autor sa sústredil najmä na Nietzscheho estetickú koncepciu „Veľkého štýlu“, jej rôzne interpretácie a rezonancie. Markovič nás touto prácou prizýva k čítaniu Nietzscheho diela (jeho vybraných častí) cez Heideggera, Foucaulta, Solovjova – ale aj cez Marcelliho a čo je dôležité, aj cez samého Markoviča, pretože ten, aj keď hľadá u vyššie spomínaných filozofov teoretickú a metodologickú oporu, má ambíciu ustanoviť si vlastnú optiku, vlastné filozofické hľadisko a vlastným, originálnym spôsobom domýšľať (a čo je pre autora príznačné, dotvárať básnickou imagináciou) existujúce názory či interpretácie, prípadne viesť s nimi tvorivé, sčasti kritické dialógy.

Za pozitívum pokladám, že autor hneď v úvode – a potom priebežne a systematicky v celej práci – starostlivo vymedzuje vlastné metodologické východiská, resp. neskoršie stanoviská, zvažuje výber metód („stratégií výstavby textu“), uvádzajúc premyslené argumenty pre použitie, resp. proti použitiu niektorých z nich. Prínosom sa mi zdá tiež priebežné odobrovanie, prípadne prehodnocovanie vlastnej východiskovej pracovnej hypotézy týkajúcej sa metodológie, ako i otvorená rekonštrukcia myšlienkových postupov, ktoré autor používal pri tvorbe textu.

Plne akceptovateľná je jeho voľba kombinovať viaceré metódy prináležiace k viacerým filozofickým koncepciam, spôsob, akým toto kombinovanie realizoval, nepredstavuje totiž akýsi metodický (metodologický) eklekticismus, ale je skôr výsledkom úsilia vyhnúť sa jednostrannostiam, ku ktorým môže absolutizácia jednej metódy priviesť. Nazdávam sa, že toto rozhodnutie pre „metodologickú variabilitu“ bolo produktívne a striedanie teoretických a metodologických prízem, cez ktoré autor nazerá na danú tému, prispieva k jej plastickejšiemu zobrazeniu, isteže, potrebné je danú prízmu vopred vymedziť. Takáto voľba umožnila, ako to doznáva aj autor, dospieť ku konštruovaniu pojmu palintropickosti, v ktorom akoby sa syntetizoval jeho hlavný bádateľský (re/interpretátorský)

zámer, a najviac sa potvrdila intelektuálna samostatnosť, sloboda až odvaha v jeho výskume. Metodickú disciplinovať prejavuje autor aj v tom, ako presne sa usiluje stanoviť si parciálne ciele, postupné kroky na ich riešenie, ako formuluje parciálne zistenia a následne ich sumarizovania. Vcelku možno oceniť spôsoby, akými autor priebežne obrusuje (a kontroluje) svoje metodické nástroje a ako precizuje formulácie zhŕňajúce výsledky svojho bádateľského úsilia, neskrývajúc pritom vlastné hľadania, i pochybovania a ako som to ja vnímala, aj istú autorskú skromnosť a pokoru voči zvolenej (náročnej) téme.

Inšpirovaný najmä Foucaultovou „Archeológiou vedenia“ a zároveň reflektujúci – aj pod vplyvom iných filozofov limity jej metódy/metodológie, vydáva sa autor na cestu archeologického skúmania vybraných pojmov (predovšetkým nihilizmus, dekadencia) s presahom až do antiky, pričom sa (v istých momentoch kriticky) vyrovnáva s Nietzscheho pohľadmi diferencujúcimi apolónske a dionýzovské, či teoretické a praktické v antickej filozofii. Autor sa navyše pokúša vytvárať jemnejší raster diferencií, a tým dospieť k jemnejším analýzám – predovšetkým s ohľadom na prejavy skúmaných javov nihilizmu a dekadencie.

Práca je vzhľadom na zložitosť témy a autorove bádateľské záujmy dobre štruktúrovaná, autor sa v nej so solídnu odbornou prípravou v jednotlivých kapitolách pohybuje po časovom oblúku od antiky po súčasnosť, osvetľujúc jednotlivé aspekty skúmanej témy. Zatiaľ čo v prvej, všeobecnejšie koncipovanej kapitole vovádzajúcej do histórie problematiky nachádzame aj sčasti opisné pasáže (aj keď ide o zaujímavé a orientujúce prehľady, rozlíšenia, typológie či o metodologicky produktívne diferenciácie – napríklad moci), v druhej a tretej – myslím, ťažiskových kapitolách – nás autor po analýze Nietzscheho koncepcie „Veľkého štýlu“ a Heideggerovej interpretácie tejto koncepcie, ako aj po detailnejšom rozvinutí Nietzscheho projektu „Nového osvietenstva“ privádza cez konštrukciu pojmu palintropickosti k novým predstavám o umení ako o pohybe proti nihilizmu. V týchto kapitolách podľa môjho názoru autor v najväčšej miere realizoval svoj bádateľský program a preukázal odvahu „nájsť svoje vlastné filozofické hľadisko“, ako aj originalitu vlastného pohľadu.

Autor precízne pristupuje k vymedzeniu pojmu „Der grösse Stil“, postupuje metódou negatívneho definovania, pričom priebežne podrobuje používané metódy kritickej reflexii, okrem Foucaulta sa mu sprievodcom po oblúkovitej trajektórii stáva Heidegger. Opierajúc sa o neho a hľadájúc „skryté motívy“, ale aj nadväznosti a vplyvy v rámci daného historického kontextu, posúva sa po stopách formovania pojmu „Veľkého štýlu“ v raných dielach Nietzscheho, sledujúc presnejšie vymedzenie Nietzscheho estetickéj koncepcie. Podnetne pôsobia úvahy o nietzscheovsky chápanom vzťahu filozofie a umenia či filozofa a umelca (v tejto súvislosti by som privítala podrobnejšie vyjadrený autorov názor na problematnosť „syntetickej osobnosti“, napríklad aj s ohľadom na schopnosť /absenciu?/ kritického úsudku u „naozajstného umelca“ – s. 104 a n.) Pozornosť upúta časť venovaná už spomínanej palintropickosti, jej metodologické aspekty, v pasážach vyžadujúcich značnú čitateľskú koncentráciu zaujme najmä spôsob, akým autor re/konštruuje utváranie a pretváranie základu danej predstavy, pomocou lingvistických analýz naznačujúc možné starogrécke inšpirácie (návraty k Hérakleitovi, Platónovi), ale aj neskoršie významové posuny. Sledovanie tohto „archeologického“ výskumu je o to zaujímavejšie, že autor sa usiloval pred časom uchopiť zložitú problematiku v poetickej forme, ktorú by sme mohli chápať ako akýsi predbežný náčrt jej neskoršej filozofickej analýzy, čím potvrdzuje názor o opodstatnenosti, ba priam o potrebe siahť v niektorých prípadoch pri re/interpretáciách filozofických pojmov po básnickej imaginácii.

Po teoreticky náročných kapitolách pôsobí kapitola venovaná Lautréamontovej poézii ako isté oživenie (tým nechcem podceňovať prítlačivosť a zaujímavosť ostatných častí práce). Táto kapitola zaujme prinajmenšom z dvoch hľadísk, jednak ide o reflexie literárneho textu

záhadami opradeného a dejinami literatúry veľmi protirečivo interpretovaného autora, jednak – o značne odvážnu, hoci, ako sa ukazuje, nie neopodstatnenú ambíciu pokúsiť sa o komparáciu niektorých aspektov Lautréamontovho a Nietzscheho diela s ohľadom na prvky smerujúce proti dekadencii a nihilizmu, a to použitím optiky súvisiacej s Markovičovou koncepciou palintropickosti (či presnejšie, odvodenej od nej), a zároveň potvrdzujúcej jej metodologickú produktivnosť. Dalo by sa namietnuť, že porovnávať a uvádzať do súvislosti možno – zveličene povediac – všetko (závisí to od zvolenej optiky, kritérií a pod.), a v tomto svetle vnímať Markovičov „objav“ s miernym spochybnením, faktom však je, že sa mu v dizertačnej práci darí rozkrývať podobnosti v diele oboch spomínaných autorov, a to tak v rovine formálnej, ako aj obsahovej a ideovej, že sa mu darí identifikovať isté, v odbornej literatúre, ako viem, dosiaľ nepovšimnuté paralely.

Zdanlivým vybočením z tematického oblúku stavaného postupne jednotlivými kapitolami je posledná, nesporne tiež zaujímavá a podnetná kapitola, venovaná reakcii V. V. Solovjovova na Nietzscheho koncepciu nadčlovečka / nadčlovečenstva, ktorú ruský filozof pretransformoval (palintropicky sakralizoval, aby som ostala verná autorovmu slovníku) na koncepciu bohočloveka / bohočlovečenstva. Moje prvotné čitateľské prekvapenie z posunu pohľadu od prieniku filozofie a umenia k pohľadu na prienik filozofie a teológie však ustúpilo pri čítaní textu tejto kapitoly do úzadia a sledujúc autorove analýzy spôsobov, akými ruský filozof reinterpretoval ideu nadčloveka dotiahnuť ju až do podoby idey bohočloveka, som toto „vybočenie“ vnímala ako možnú alternatívu pri završovaní celého bádateľského projektu.

Predseda len, nakoľko ide o záverečnú kapitolu, žiadala by sa mi komplexnejšia argumentácia a jasnejšie naznačenie, či autor chápal túto kapitolu ako vyústenie svojho bádateľského programu, ako záverečnú odpoveď na otázky kladené v predchádzajúcich častiach práce a či teda dospel k názoru, že náboženstvo (respektíve solovjovovská vízia zjednocujúcich sa cirkvi a náboženstiev) môže preberať úlohu, ktorá sa pôvodne spájala s umením ako pohybom proti nihilizmu a ktorú autor predstavil v celkom konkrétnych kontúrach na príklade Nietzscheovho alebo Lautréamontovho diela – a či, aby som pokračovala v opytovaní, zámerne zdôrazňujúci spochybňujúci tón otázky – nenachádza po Lautréamontovi iné prípady poézie a vôbec umenia, ktoré by obstáli v protinihilistickom ťažení? Mám totiž pocit, že medzi riadkami možno takúto dôveru k umeniu (mediiným aj k svetovej či slovenskej poézii, na ktorú autor so znalosťou a s empatiou odkazuje), na viacerých miestach práce viac či menej zreteľne vytušiť. Napokon, autor nie je len zaniateným znalcom literatúry, ale sám sa venuje literárnej tvorbe (v tejto súvislosti nepodstatná otázka: z akého dôvodu autor vydeľuje poéziu a hovorí v danej súvislosti a poézii a literatúre? – s. 7).

Práca je napísaná kultivovaným jazykom, logicky konzistentne, jasným, zrozumiteľným, miestami však predseda prizložitém štýlom (stavba vety). Medzi jej nepočetné formálne nedostatky možno zaradiť – okrem niekoľkých preklepov, nesprávnych gramatických tvarov, písania veľkých, resp. malých písmen (typu N / nietzscheovský) či chýb v interpunkcii – nejednoznačné písanie gréckych mien (Sókrates, ale predsokratovský, a to na viacerých miestach, napríklad s. 23, 24, 25..., tiež Thalés, ale už Thalesova pozícia – s. 22, a inde). Práci by podľa môjho názoru prospelo jemné stylistické prečistenie, miestami by boli žiaduce stručnejšie, syntakticky jednoduchšie vyjadrenia.

Celkovo hodnotím doktorandskú dizertačnú prácu Mgr. E. Markoviča ako vydarený pokus o hlbší prienik do Nietzscheho estetickkej koncepcie a o analýzu jeho idey o umení ako pohybe proti nihilizmu. Doktorand preukázal dobrú znalosť problematiky (ako sa formovala na priereze dejín), tiež primárnej aj sekundárnej literatúry zahraničnej a domácej proveniencie, schopnosť samostatne formulovať problémy a hľadať ich nemenej samostatné riešenia (mám na mysli najmä princíp, resp. koncepciu palintropickosti, ale aj nové, svojské

pohľady pri analýzach jednotlivých pojmov a myšlienok filozofov, ktorých v práci skúma).
Nazdávam sa, že po ďalšom dopracovaní parciálnych otázok, miernom zhutnení textu a
odstránení niektorých (najmä formálnych) chýb, by bolo vhodné prácu publikovať

Vzhľadom na vyššie uvedené konštatujem, že doktorandská dizertačná práca Mgr.
Erika Markoviča „Umenie ako pohyb proti nihilizmu“ spĺňa kritériá kladené na tento typ prác
a v prípade jej úspešnej obhajoby navrhujem udeliť autorovi vedecko-akademickú hodnosť
„Philosophiae doctor“ (PhD) vo vednom odbore: 61-01-9 systematická filozofia.

Bratislava 8.8.2010

Doc. PhDr. Etela Farkašová, CSc., mím. prof.

Mgr. Erik Markovič:

Umenie ako pohyb proti nihilizmu

Oponentský posudok dizertačnej práce

Dizertačná práca Mgr. Erika Markoviča je poznačená originálnym úsilím o novú metodológiu skúmania hraničnej oblasti medzi filozofiou a literatúrou. Je zaujímavým pokusom uplatniť Foucaultovu archeologickú metódu (v protiklade k histórii ideí) spolu s ďalšími pôsobivými metodologickými nástrojmi pri skúmaní problému filozofického a literárneho nihilizmu predovšetkým v súvislosti s názormi a postojmi Friedricha Nietzscheho.

Predložená dizertačná práca nepochybne svedčí o širokom znalostnom zábere a nepochybniteľnej vedeckej kompetentnosti kvalitne pripraveného a erudovaného autora. Hutnosť a obsažnosť niektorých partii vnucuje čitateľovi dokonca myšlienku, že by jednotlivé časti mohli byť pokojne potenciálnym zárodkom nových prác autora.

Foucaultovské rozšírenie „skúmaného poľa diskurzu aj o tie časti diela filozofov, v ktorých sa vyjadrujú metaforicky“, prostredníctvom obrazného vyjadrovania, viacej „umelecky ako rigorózne filozoficky“ (s. 8) je základnou prednosťou dizertačnej práce, ktorú dopĺňajú početné ďalšie prednosti: patrí k nim najmä vyargumentovaná analýza a charakteristika „myslenia Veľkého štýlu“ v opozícii k štýlu literárnej dekadencie, ktorá síce v práci „nebije“ vyzývavo „do očí“ čitateľa, je však podľa môjho názoru jej skutočným jadrom. Osobitne ma zaujalo aj vymedzenie pojmu Veľký štýl v opozícii voči romantickému štýlu, ale aj náčrt základných téz Heideggerovho výkladu Veľkého štýlu. Prednosťou práce je kultivovaný štýl celého textu.

Robustné materiálové zázemie pôsobí imponujúco rovnako v prípade antického filozoficko-spoločenského kontextu ako aj pri interpretácii názorov Nietzscheho predstavy filozofa-umelca, pri jeho periodizácii nihilizmu, koncepcii Nového osvietenstva, hľadani predstavy syntetizujúceho umenia u Comta de Lautréamonta a inde.

Niekoľko drobných poznámok, ktorých cieľom určite nie je znížiť celkovo vysoké hodnotenie predloženej dizertačnej práce:

Možno by bolo stálo za úvahu zvážiť posunutie línie Friedrich Nietzsche – Martin Heidegger – Michel Foucault, v ktorej dominuje Heideggerova interpretácia Nietzscheho názorov s použitím Foucaultovej metodológie, ešte ďalej smerom k Schopenhauerovi (predovšetkým v kontexte s problematikou pesimizmu), ktorého diela sa síce v zozname literatúry vyskytujú, ale v samotnom texte dizertačnej práce príliš nefunguje „als Erzieher“ Friedricha Nietzscheho. Pritom treba vziať na vedomie, že dizertačná práca dôsledne vychádza z Nietzscheho definovania typológie nihilizmov.

Skutočnosť, že „problém dekadencie v umení úzko súvisí s filozofickým pesimizmom“ sa síce v práci – viac-menej marginálne – spomína (napr. na s. 93, 131), ale problém pesimizmu sa detailnejšie v tejto súvislosti nerozoberá. Hoci sa v práci venuje dostatočný priestor vzťahu medzi mocou a dekadenciou, konečný záver týchto úvah mi nie je celkom jasný. Mám v tejto súvislosti pocit, že na niektorých miestach dizertačnej práce nie je celkom transparentne vyjadrený rozdiel medzi umením ako pohybom a interpretáciou či „interpretáciou interpretácií“ tohto javu.

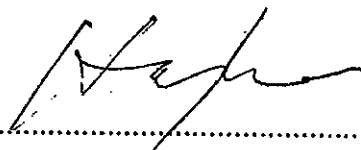
Z pohľadu čitateľskej účinnosti a myšlienkového pôsobivosti práce – najmä ak by autor dizertácie uvažoval o jej knižnom vydaní, čo vrelo odporúčam – môžu na prvý pohľad pôsobiť niektoré časti pleonastickým dojmom (niektoré myšlienky sa v inej podobe opakujú, sú občas aj redundantné, miestami chýba dôslednejšie a presnejšie vypointovanie textu príslušnej kapitoly, a to aj napriek veľmi prehľadnému a funkčne opodstatnenému členeniu). Verbálna záťaž vyvoláva dojem, že dizertant chcel do textu svojej práce sústrediť všetky svoje vedomosti. Otázna je – napríklad – funkčnosť niektorých historických exkurzov, najmä z hľadiska ich rozsahu.

Osobne sa nazdávam, že posledná kapitola dizertačnej práce, ktorá je venovaná reakcii V. V. Soloviova na Nietzscheho nihilistické témy, je síce zaujímavá a zo širokého pohľadu na problematiku azda aj funkčná, ale – už i z dôvodu veľkého rozsahu dizertácie – možno aj nadbytočná.

Záver:

Mgr. Erika Markoviča, autora predloženej dizertačnej práce s názvom **Umenie ako pohyb proti nihilizmu**, jednoznačne navrhujem na udelenie vedecko-akademickej hodnosti „**philosophie doctor**“ (PhD.) vo vednom odbore **61-01-9 systematická filozofia**.

Bratislava, 2. augusta 2010

.....

Prof. PhDr. Dalimír Hajko, DrSc.

Oponentský posudok

dizertačnej práce Mgr. Erika Markoviča *Umenie ako pohyb proti nihilizmu*.

Dizertačná práca je predkladaná na obhajobu v odborovej komisii 2.1.2. systematická filozofia. Tomu zodpovedá spôsob riešenia problému, ktorým je filozofický a literárny nihilizmus, diagnostikovaný autorom na základe Nietzscheho typológie, a rekonštrukcia podôb umenia, resp. literárneho filozofovania schopných vyvinúť protipohyb proti tlaku nihilizmu v kultúre. Pri preferovaní „metodologickej variability“ autor pri vypracúvaní dizertácie aplikuje a overuje možnosti predovšetkým Foucaultovej archeologickej metodológie, osobitne postup „zmnožovania diferencí“. Tento postup spája s výsledkami Heideggerovej interpretácie o. i. Nietzscheho estetickej koncepcie *Veľkého štýlu*. V širokom rozpätí dejín filozofie, od predsokratikov po aktuálne pozície, hľadá línie a syntetické pojmy vyjadrujúce s Nietzscheho antinihilistickou estetickou koncepciou kompatibilné filozofické tradície. V intenciách archeológie vedenia autor rozširuje pole skúmania o výrazné kompatibility, ale aj o čiastkové analógie a alúzie. Rozpoznávanie nuansí základnej línie – účinku náročnej formy estetizmu proti nihilizmu – autor dosahuje porovnávaním a „zmnožovaním diferencí“ textov filozofie, poézie a teológie.

Ako významný zámer dizertácie sa mi javí preverovanie adekvátnosti archeologickej metodológie pre ten typ filozofovania, aký predstavuje Nietzsche, a pre hľadanie prostriedkov artikulácie, diferenciačných kritérií a intenzít v materiáloch neštandardného typu. Postup zmnožovania diferencí, ktorý sa často môže javiť ako nemotivovaný, náhodný, neproporcionálny (čo však tu treba pokladať práve za prednosť použitej metodológie), identifikuje aspekty, ktoré unikajú tradične chápaným dejinám filozofie, resp. interpretačným štýlom, ktoré majú pravidlá kategorizácie vopred dané. To, čo si autor stanovuje pri vymedzovaní (s. 9), je rekonštrukcia štruktúr, resp.

invariantných momentov pohybu umenia proti nihilizmu. Materiál analýzy autor s Foucaultom chápe ako strategické výbery podľa zvolených princípov, a to vždy v jedinečnej konfigurácii. Tento postup dal práci otvorený charakter, svojím spôsobom členenie rizomu, ktorý by sa mohol v niektorých momentoch začať vetviť inými smermi.

Projekt práce pokladám za veľmi náročný, zámermi azda presahuje kvalifikačný stupeň dizertácie. Rozsah materiálu, na ktorý sa autor odvoláva, svedčí nielen o dôkladnom štúdiu, ale aj o erudovanosti presahujúcej rámec filozofie. Extenzii práce v prevažnej väčšine častí zodpovedá aj intenzia analýzy, dokumentovanosť textami, odkazmi, fragmentmi, veršami atď. Od prvých strán autor postupuje veľmi metodicky, vymedzuje metódu, pojmy, princípy a roviny analýzy, témy, hypotézy atď. V stupni prepracovanosti sa vyníma prvá kapitola, ktorá, aj pri zásadnom vymedzovaní hľadísk analýzy, sa mi javila ako materiálovo redundantná. So záujmom som čítala ďalšie časti práce, o. i. autorovu rekonštrukciu princípu palintropickosti, ako aj identifikáciu tendencie estetizácie filozofie.

Práca predstavuje pokus rekonštrukcie (pomocou kritéria *oiésis*) procesu autonomizácie filozofie ako istej optiky praktík a hodnotenia, teda ako procesu objavovania pre jej pole konštitutívnych súvislostí. Napríklad dualít, ktoré sú v Nietzscheho koncepcií veľkého štýlu. Pri čítaní práce som musela uvažovať, akým smerom by sa mohla ďalej odvíjať, ako asi by postupoval autor, aké ďalšie súvislosti a analógie by mohol nájsť v rozsiahlom korpuse dejín filozofie, umenia, teológie a pod. V iných súvislostiach som v ostatnom období študovala prácu P. Bourdieu Pravidlá umenia, v ktorej na základe rekonštrukcie poľa literatúry 19. st. odhalil podobné napätia a diferenciácie, aké vidíme v asketickom estetizme *Veľkého štýlu*, pritom k nim dospel prostriedkami sociologickej analýzy. Podobne estetická archeológia G. Didi-Hubermana v práci *Ninfa moderna* sleduje podoby výrazu „vzorcov pátosu“, skrytej energie umeleckých diel v dejinách umenia až po súčasnosť a postupuje sondami, ktoré

nám otvárajú nevidené súvislosti predmetného sveta. Možno by mohol pán E. Markovič v diskusii predstaviť ďalšie možnosti prehlbovania svojej filozofickej témy.

V práci, ktorú predložil na obhajobu, rozvinul zložitý a subtilný filozofický problém, uskutočnil jeho analýzu, rekonštrukciu a interpretáciu na metodologicky reflektovanej úrovni, pritom príťažlivým literárnym spôsobom. Čitateľa jeho sprievodný komentár nielen orientuje, ale aj vtáhuje do záhybov bádania. Doktorand materiálom, detailom i odstupom presvedča, že je erudovaným odborníkom v oblasti dejín filozofie i v teoretickej systematickej filozofii. Vynikajúco ovláda postupy filozofickej analýzy a dokáže identifikovať problémové súvislosti so širším prostredím duchovnej kultúry.

Uvedené vysoké hodnotenie intelektuálneho výkonu pána mgr. Erika Markoviča mi dovoľujú navrhnúť prácu na obhajobu, zároveň navrhujem, aby mu po úspešnej obhajobe bola udelená

**vedecko-akademická hodnosť „philosophiae doctor“
v odbore 2.1.2.: systematická filozofia.**

Prešov, 01. 10. 2010

prof. PhDr. Oľga Sisáková, CSc.
Inštitút filozofie a etiky FF PU
Prešov

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Referát doktorandského štúdia
Gondova 2, 814 99 Bratislava 1

Vážený pán
Mgr. Erik Markovič
EnU SAV
Bradáčova 7
851 02 Bratislava

Váš list číslo/zo dňa:

Naše číslo:
8273/2010

Vybavuje/ ☎
PhDr. Ester Mateášiková
02/59339115

Miesto a dátum odoslania:
Bratislava,
12.10.2010

Vec: **Pozvánka**

Dovoľujeme si Vás pozvať na obhajobu doktorandskej dizertačnej práce

Mgr. Erik Markovič – Umenie ako pohyb proti nihilizmu

Vedný odbor: **61-01-9 systematická filozofia**

ktorá sa uskutoční dňa **15.11.2010 o 13,00 h** na Filozofickej fakulta UK, Gondova 2, Bratislava č. dv. 140

Vaša účasť je nevyhnutná, preto v prípade, že sa nemôžete obhajoby zúčastniť, oznámte to, prosím, písomne alebo telefonicky na Referát vedeckého výskumu a doktorandského štúdia FiF UK, Gondova 2, 818 16 Bratislava, tel. č. 02/59339115.

Tešíme sa na Vašu účasť.

S pozdravom

doc. PhDr. Ladislav Kiczko, PhD.
prodekan FiF UK

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Gondova 2, P.O. BOX 32
814 99 BRATISLAVA

29